

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII Número 2223

15 cèntims — Atrassats 30¢

Barcelona, 14 d'octubre de 1921

ACTUALITAT ASTRONÓMICA-GUERRERA

Eclipse parcial

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO É INTESTINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

PLUMA ESTILOGRAFICA MONTBLANC

La más fuerte

La más elegante

Bazar de la Unión

Útiles para escritorio
:: Tintas superiores ::

Libros rayados - Impresiones comerciales - Notas de precios - Circulares - Esquelas - Facturas - Sobres Memorias - Papel de cartas Talonarios - Memorandums Invitaciones - Prospectos Tarjetas de visita, etc., etc.

CALLE UNION 3 (junto la Rambla)

BARCELONA

ANTONIO LOPEZ

IMPRESIONES DE TODAS CLASES

LIBROS - TALONARIOS - FACTURAS
SOBRES - CATÁLOGOS - CHEQUES, ETC.

•••••

Calle Olmo, 8

BARCELONA

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors · Ordres de Borsa · Canvi de moneda · Giros sobre l'estranger · Comptes corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

LA FESTA DE LA RAÇA

La gent no ho sap ben bé lo que és això de la festa de la raça, però sap que és festa. No pas en els magatzems, ni en les bastides, ni en els forns, ni en els mostradors, sinó en les oficines nacionals i en aquelles que tenen amb elles relació directa. Els elements oficials fan festa mentre la raça treballa.

La nova festa representativa viurà sempre amb un èmfasi anèmic, precisament pel seu encarcament. Tal volta a Madrid, ciutat de ministeris i de direccions generals, se n'adonguin de la festa pel nombre de funcionaris en vaga, però no pas an aquí, a Barcelona, tan despreocupada i tan poc oficial. No precisament perquè de raça ja en tenim, sinó perquè les festes han de tenir un nom breu i enganxadí, per a que s'agafin al sentiment popular. Per això són famosos Sant Joan i el Corpus i la Mare de Déu d'Agost... El poble no sap lo que se celebra per Sant Joan, però se troba amb una cosa concreta i dues paraules sonores, i tant se li en dóna lo que amb elles celebra. Es Sant Joan i tant li fa que's commemori el naixement com la mort del Baptista.

Inclús quan l'església ha volgut conservar a una festivitat tot el seu prestigi, inscrivint-la al santoral i al calendari sense estalviar ni un mot, el poble ha reduït la frase commemorativa a una paraula sintètica i eloqüent. L'Adoració dels Reis d'Orient, l'ha convertida en «Els Reis», a seques; la Purificació de la Verge, en la Puríssima; la Nativitat de Sant Joan Baptista, en Sant Joan; la Commemoració dels Fidels Difunts, en «Els Morts», i la Nativitat de N. S. J., en «Nadal». Si el poble no hi posa concisió en algunes festes és perquè saboreja quelcom de tangible i troba, además, escaienta la musica de les seves paraules. Així, la festa de la «presa de la Bastilla», festa de França i del món.

Per tot això, la festa de la raça, decretada per la *Gaceta*, no arrelarà per les Espanyes festives. Per tot això i

perquè no se n'ha cuidat ningú d'aprofitar el fons recreatiu que hi ha en el poble. Si li diuen al poble que celebri el descobriment de les Amèriques ho farà, i si afegeixen que la celebració s'ha d'extendre al descobriment del Pacífic i després al de les Filipines i a la conquesta de la Nova Espanya, ho farà també, que no li vé d'un descobriment, ni d'una festa. Però tota festa ho és, la meitat pel repòs i l'altra meitat per la taula i per la beguda. Si després de dir-se: «Celebrareu la festa de la raça» haguessin afegit: «i menjareu per a celebrar el descobriment de les Amèriques xocolata, i fumareu tabac de l'Havana, i beureu canya i rom», aleshores tota Espanya se sentiria raça.

L'església ha aconseguit enganxar les seves festivitats en el sentiment popular, convertint el calendari en un Menú, on hi ha de tot, des del xai de la Pasqua fins al gall de Nadal, passant per les coques de Sant Joan i els panellets de Tots Sants. Les dues festes laiques, el primer de Maig i el 14 de Juliol, l'una és un berenar i l'altra una beguda i un ball. La República francesa ha recollit més fidels amb el «Pernod» i el piano de maneta del 14 de Juliol que no amb la Declaració dels Drets de l'Home.

La festa de la raça s'extendrà a tots els estaments, si reformen el nom i li apliquen un criteri d'hostaler. En lloc de dir-li la Festa de la Raça, anomenar-la «el dia d'En Colón», i després assignar-li unes fruites colonials i una mica de rom. Aleshores potser no n'hi hauria prou amb un dia, i en farien tres de festa, com si fos la Pasqua americana.

Déu té un bastó...

Els regionalistes municipals són fets, tan mateix, de la pell del dimoni.

L'administració serà, si volen, una olla de cols. No's podrà dir, en canvi, que no's donguin els regidors importància, ni que moguin un peu sense que'ns atabalin a cops de *bombo*. En Rueda, el funcionari de la secretaria particular de l'alcalde, encarregat de confeccionar els solts destinats a la premsa, treballa com un bastaix. En paper i tinta per a gasetilles—*gasetel·les*, diuen els cursis—esmerça la Pubilla més diners que en rentar-se la cara. L'infeliçot del senyor Esteve, el que vota dematí, necessita, com el pa, de la tensió produïda per la literatura al·caldesca. Què hi fa que les més de les vegades les noves

que amb tanta constància li són trameses, serveixin per a amagar-li l'ou?

Convé fer constar que per als que estan en el secret de certes coses, tenen algunes gasetilles oficioses la mar de gràcia. Tota l'habilitat regidoresca, tot l'art dels comedians que a la Casa Gran remenen les cireres, no és prou a amagar determinades intencions, que a desgrat de la prosa oficiosa amb que pretenen encobrir-se, pot, el menys viu, endavinar-les d'una hora lluny.

Dies enrera, per exemple, aparentant una candorositat que feia venir ganes de ficar li el dit a la boca, per tal de veure si mossegava, preguntava *La Veu de Catalunya*: Què passa a l'Escorxador? A continuació de la pregunta, unes ratlles misterioses, enverinades, relatives al plet dels carnicers.

Al cap de tres o quatre dies un nou soltet, no menys in-idiós que el primer. En el subtítol d'aquest, ens assabentava el diari regionalista de la puja del preu de la carn.

Hem al·ludit als comedians que actuen a la Casa Gran. Apressem-nos a dir la poca traça amb que fan els seus papers. Lo malament que dissimulen.

En el fons d'ambdós escrits, s'hi patentisa un afany secret de molestar al governador civil, en la persona d'un dels seus delegats. D'aquí el que amb posat de còmic sarcucler, dels que tots ho expliquen i ho pregunten al públic, s'encarés *La Veu* amb els seus llegidors, que haurien pogut respondre-li: A mi què'm contes?

Manca enteresa per a afrontar determinades situacions. En l'assumpte de la carn, com en el de la retolació dels carrers, s'ha vist una vegada més de lo que són capables els lleons de la «Lliga», que s'esmunyen com infeliços conillets, al topar amb algú que'ls miri fit a fit.

Amb l'actual governador no guanyen per disgustos. La intromissió d'aquest en els afers consistorials, pot tolerar-se com a compensació de les males estones que els ciutadans no afiliats a la «Lliga»—ètnicament catalans, perxò,—devem als regidors regionalistes, que mala negada facin.

I és que Déu té un bastó...

A CAU D'ORELLA

Art honest

De tots els teatres que's diu que s'obren a l'octubre, no n'hi ha més que un que realment dongui la sensació que s'obri. Els altres, qui més, qui menys, han fet temporada, però el «Romea», no. Quan se tanca, se tanca de debò i quan s'obra sembla que torni a començar el teatre català.

Aquesta vegada ha fet de porter del «Romea» En Josp Maria de Segarra, poeta. La seva obra *El jardinet de l'amor*, que també se podria titular *L'amor del jardinet*, ha plagut al públic i a nosaltres i ha desplaçat a la crítica. Tant el jardinet com l'amor són dues coses molt enraonades, molt plenes de «seny», molt pudoroses. Ni petons, ni frases ardentes. Els amors del jardinet són amors de filles de Maria i de nois de la «Lliga».

—Què li sembla l'obra?—li preguntaren a un amic nostre.

—Bé, molt bé. Ja veurà com la faran en tots els col·legis.

Els pursos d'En Montero

En Joaquím Montero és home de nas gros, però no se li podria dir que és un home enganxat a un nas, perquè més gros que'l nas és el puro que fuma. Són uns pursos de festa major, uns pursos de dia de benefici, uns pursos de fer comèdia. A Barcelona hi han tres pursos públics: els d'En Rusiñol que són per a fumar; els d'En Junoy que són per a fumar i mastegar, i els d'En Montero, que són per a ensenyar-los.

—Mentre assajava la seva *Revista de Romea*, un li va dir:

—Vostè, senyor Montero, deu fumar aquests pursos per a poguer escriure.

—Dispensi—respongué En Montero—jo escric per a poguer fumar aquests pursos.

El nou director

Amb la mort del pobre Jori, *La Publicidad*, s'ha posat dol, com les cases reials, per uns quants dies. Però a director mort, director renovat. En Durán i Tortajada, ha estat anomenat hereu d'En Jori.

La Publicidad passa, així, de la conversió a l'eloqüència. En Jori, no podia dir-se un nom més curt. En Durán i Tortajada, era, sempre, En Durán i Tortajada, sense que li poguessin dir Durán, ni Tortajada, separadament. En Francesc Pujols, segurament l'escrivia així: Duranitor-tajada.

El senyor Tayà ha volgut premiar la seva intel·ligència i la seva llealtat, fent-lo director, i immediatament que ha rebut el nomenament, els redactors de *La Publicidad*, han fet una operació quirúrgica als cognoms del seu estimat director, separant el Durán i el Tortajada, dient-li sencillament «senyor Durán».

—Escolti, senyor Durán.

I En Durán i Tortajada no s'enfada.

Un homicidi vulgar, realitzat per un pianista de maneta, ha mogut a un periodista a demanar la supressió absoluta de l'*artilleria rodada*.

Segons el periodista de referència, el trasto inofensiu, que és el piano de maneta, serva tota mena de perills.

El permís per a circular, expedit per l'Ajuntament, representa el primer pas de la degradació del virtuós. La maneta del piano, la clau que obra el presiri. Més tard, la palanca amb que el butxí agarrota als criminals.

L'abolició dels pianos de maneta exigiria, en tot cas, l'adveniment de quelcom equivalent a un substitut.

Desaparescuda l'orga de mà, morta amb En Garibaldi, extingides les *Ciu-la-Caterina!*, no manca més que's tregui de la circulació als pianos de maneta, únic vestigi de la musica verament popular.

Jo, ho dic amb franquesa, suprimiria el piano de maneta, per tal de posar en el seu lloc a qualsevol dels seus predecessors en el carrer. D'entre aquests, a l'*home-orquestra*, amb son aparell suggestiu i complicat, meravella d'enginy, a l'ensempe que joia dels infants.

D
tra, a
pensa
guarr
D
nois c
raven
L'
gener
duent
D
la dar

FUNGUS PRIMERUNGUS

—Està vist que les pluges de Sant Jaume han precipitat els bolets.

D'entre els músics ambulants, estic per l'*home-orquestra*, amb el seu acordeó obligatori, amb el bombo indispensable, amb els seus platerets, amb el barret xinès, guarnit de campanetes.

De petit, era l'*home-orquestra* l'alegria meva i la dels nois que compartien amb mi els jocs de carrer, que'l miràvem embadalits i el rodejaven, dificultant-li el caminar.

L'*home-orquestra* tocava una composició, una marxa, generalment. Acabada la peça, entrava a la taverna, enduent-se'n l'admiració de la quitxalla del barri.

Dret al peu del taulell, bevia el gotet reparador. Amb la darrera glopada, es disposava a sortir al cop al carrer

per a reprendre la caminada. Ni una ombra de vanitat, ni un lleu somni de glòria, amb tot i mirar-lo els xicots com un ser sobrenatural.

Què s'ha fet de l'*home-orquestra*, precursor del complicat i cridaner *Jazz-band*?

Moltes vegades penso que ha cedit el lloc als homes de ciència, als artistes, als polítics...

En expirar, l'*home-orquestra*, humil, bohemí i desinteressat, deixà el càrrec als innumbrables ciutadans que ho fien tot al terratrèmol, ans que al saber i a la discreció professionals.

CRÒNIQUES DE LA GUERRA

Revistant el "tercio extranjero"

MANDRA A L'ENGRÓS. — VISCA LA HUELGA GENERAL PERPÈTUA! — ELS FIEROS DEL DISTRICTE V. — MOSSEN GALL D'INDI SURT D'APUROS. — LA MARY-FOCELA. — UN EMPRESARI EN PERILL. — CARTES D'AMOR I DE CONSOL. — NO TE CASES, NO TE CASES!

Ning, nang, ning, nang!

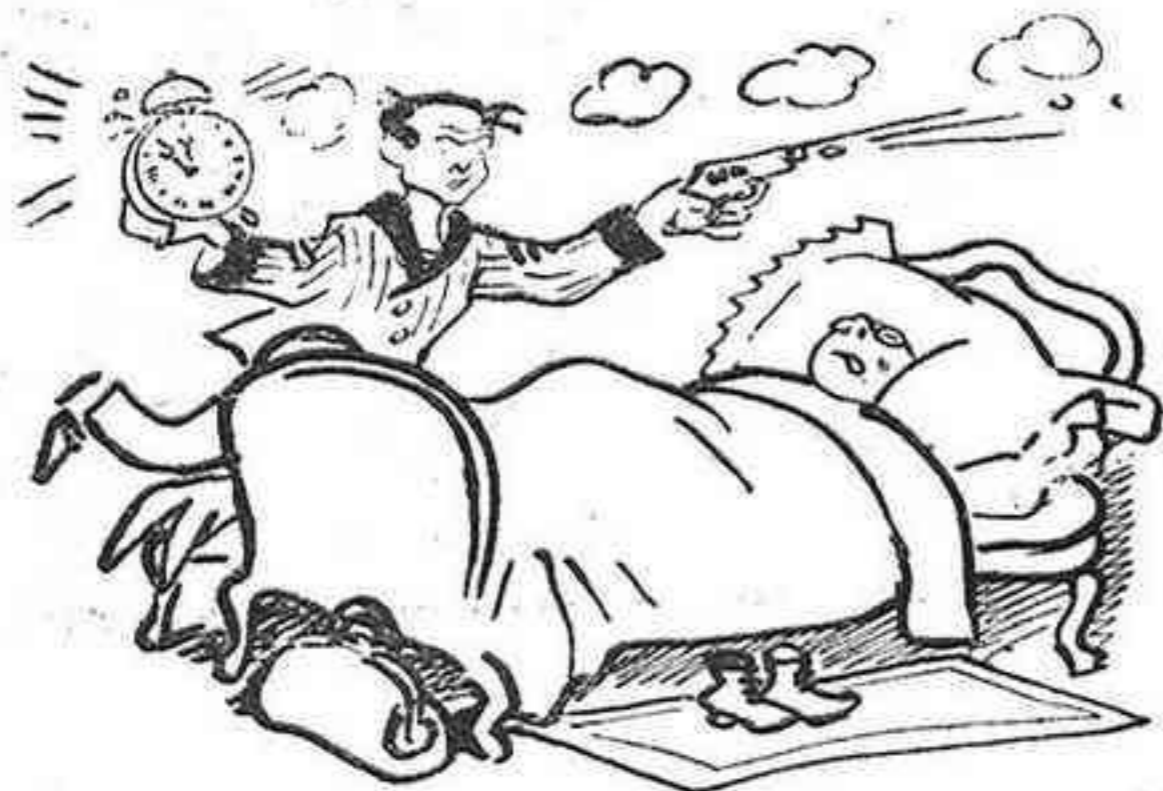
—Apa, «Tenu»! I que ets gandul, noi!
Les dotze i encara al llit?
No sé pas en què somnies!
Que bé «Tenu» et trobaries
vivint tot l'any a Madrid!
Si no tens activitat
i no aprofites la estona,
et pendran a Barcelona
pel president del Senat.
—«Picarol». *Insultos, no!*
Si duermo más que una berra,
de mis sueños en la tierra,
responda el Cielo, no yo!

—No t'enfadis, home, no t'enfadis.
—Es que... «la mandra és mitja vida i l'altra mitja és la mandra». Visca el sindicat únic de la droperia! Visca la *huelga general perpètua!* Visca el descans etern! Abaix les vuit hores! *¡Muera el Fomento del Trabajo Nacional!*

—Estàs de molt mal humor, «Tenu».
—Lo que estic és a punt de tocar el pirandó, perquè tinc ganes de tornar a casa. Trobo a faltar el bacallà amb sanfaina, les mongetes amb cebeta i les bledes bullides. Altrement, això de passar tantes trifulques i no tenir un moment de *sosiego* és cosa que no'm va a l'hora. Es veritat que són mil naps diaris lo que'ns paga el *The Filfing Guassoning*, però no és menys cert que *més val poc i pair bé*, que atipar-se i reventar d'un tip de llagosta a la vinagreta.

—No filosofis, «Tenu», que'm faries perdre el bon humor recordant eis temps de l'immortal Altadill!

—Per mi ja'l pots perdre! Com que estic quasi decidit a

suicidar-me. Què vols que't digui, fa massa temps que anyoro an En Puig i Cadafalch, an En Maynés i an En Vallés i Pujals.

Dolça Catalunya,
pàtria del meu cor,
qui de tu s'allunya
d'esperança es mor.

—No'm facis eternir, «Tenu».

—No sé que dir-te, «Picarol»; però com més va *més melancólico me siento*.

—Pues *siéntate* i diga'm que és lo que podríem fer avui per a distreure'ns?

—Anar a *revistar* els *héros* del *tercio extranjero*.

—Es veritat, noi. *¡Adelante con los faroles!*

—I *¡a Nador por todo!*

¡Tararí, tararí!

—¡A formar! ¡Firmes! ¡Arrr! ¡Presenten armas a «Picarol» y «Tenu», reyes de la mandanga!

¡¡Xina, na xina,
na xina, xina, xina,
xina, xina, na!!
etc, etc.

En «Picarol» fa us de la paraula:

—Soldados del archi-glorioso tercio: Celebro encontraros tan gordos y alegres. Me he convencido que es verdad aquello de la buena comida. ¡Arriba cartrones, valor y buen estómago! ¡Y ya vereis que caricaturas os haré en L'ESQUELLA!

—¡Que hable «Tenu», que hable «Tenu»! —cria un legionari, la veu del qual no m'és desconeguda.

Vatúa el món dolent! I es clar que'ns coneixíem! Es don *Pelmacio*! ¡Don *Pelmacio*! L'autèntic don *Pelmacio*, el successor d'En *Savalls* i de *En Brocas*!

—I doncs, senyor don *Pelmacio*, vostè també?

—Res, coses de la vida! Ja que no puc tornar al Congrés ni al Senat, on tan divertia als *abuelos* y als *padres* de la pàtria, mossèn *Lisbona del Correu Català*, va dir-me davant d'En *Trias*, l'administrador:

—*Pelmacio* del meu cor! Es necessari, absolutament necessari, que una vegada més et sacrificuis per la nostra santa causa: el partit t'ho demana i no pots negar-t'hi.

—De què's tracta?

—De que'ls pobres soldats del Marroc passen la vida més avorrida que't puguis imaginar. En *Berenguer* telegrafia que'n moriran més de *astio* que de bales i de febres palúdiques. Per lo tant, ingresses, en nom de la *comunió* tradicionalista, en el *glorioso tercio* i així, una vegada et trobis en les avançades, els engegues els teus fenomenals i *regocijantes* discursos cada tres hores. I veuràs quins panxons de riure s'hi faran tots els nostres *héros*!...

—Excel·lent idea! —exclama En «Picarol».

—Mossen *Lisbona* és un savi! —dic jo.

—I aquí em teniu fent esforços de flaqueza per a seguir dient cent mil tonteries *por sesión*. I la veritat és que tots em diuen que mai s'havien divertit tant.

—Que Déu us ho pagui!

—I la pàtria no us ho oblidil!

—Així ho espero!

I com que tot és començar, quin bé de Déu de cares conegudes trobem entre els del *tercio extranjero*! Per més que això del *extranjero* és un dir, perquè més aviat sembla un *cuarto del quinto*; és a dir, el 25 per 100 de nostre *aristocràtic* (?) districte quint.

I quina barrejal!

Frai Amador —que l'han fet *sargento*, —va de bracet amb *En Calero*, que segons ens refereix, estava tip de fer de director de *Mercat*.

—Més val entendre's-les amb els *moros* que amb les peixateres de Sant Andreu! —em diu el *miope* ex-funcionari municipal i *elocuent* *ador alejandrino*.

També hi trober, an *En Pintado*, que'ns diu que'ls del *lliure* li fan més por que tots els de l'*esclau*... de *Abd-el-Krim*. I per això ha ingressat al *tercio*.

En Reus, el popular Reus, ja que des de tant temps es trobava sense feina perquè En Lerroux, el seu amo, per prudència o per canguelo, no vol tornar a Barcelona, ha pogut lograr que'l nomenin *cabo del tercio* i els moros tan contents, davant del bon *blanco* que'ls hi ofereix el *grasiento* y *consecuente radical*.

I, oh sorpresa de les sorpreses! Sabeu, també, a qui trobem de capellà del *tercio*? Al *ex canónigo arcipreste de la Santa Catedral de Barcelona*.

—Y, pues, ¿qué le pasa a usted mi queridísimo y cano-niguesco amigo?

—Nada más natural que me encuentre usted aquí. En el *tercio*, como usted sabe, a nadie piden documentos ni antecedentes. Ya que el obispo doctor Guillaumet me revertó ordenando que se me instruyera proceso y quedé, *ipso facto*, suspenso de empleo y sueldo, no pudiendo decir misa ni cobrar por lo tanto un chavo, ¿a dónde tenía que refugiarme, haciéndome imposible la vida en Barcelona? ¡Y ya ve usted lo que son las cosas! Muchos vivos creen que Mossen Gall d'Indi-le dió la mar de *peles* para que «Tenu» se callara de una vez de aquello del viernes santo.

—¡Calumnias, Mossen Pavo, calumnias!

—Como *aquella* de que la muchacha tenía diez y siete abríles. ¡No es cierto! Tenía ya algunos agostos; es decir, era más *madurita* de lo que se creyó la gente.

—¡Siempre se exagera!

—¡Pero Romanones me salvará! Yo confío en Brocas, pues si un *clavo* saca a otro *clavo*, una *broca* protege a otra *broca*.

L'arribada d'En Calaf, l'empresari barrilaire i *corrido*, interrompeix el nostre *coloquio-gall-d'indesco*.

—Vos per aquí, Papitu?

—Ja ho podeu veure! Quan un home fa el primer disbarat.. després ja no li vé d'un. Reconec que sóc un tarambanal Estava boig perdut per la *Chelito*, com un dia ho vaig estar per la *Julia España*; però quan ja tenia els papers a punt per a anar a Sant Josep de la Muntanya—cargol treu banya!—i donar el *si pare*, em vaig desdir... perquè la *Cachavera* va engrescar-me més que la *Consuelito Portela*. I, llamps i trons! Tampoc amb la *Cachavera* faré negoci. I no sé que dimoni passa que ara s'han *sindicat* totes elles i em volien fer *allò* de la *vaca* al bell mig del carrer Nou. I, naturalment, sense pensar-m'hi gens ni mica me n'he vingut a Melilla, que abans de morir d'esgarrapades més val *dinyar-la* d'una *gumiada*. Les dones em fan més por que'ls *rifenyos*! Abans el *tercio* que'l matrimoni!

—Xoqueu-la, Calaf!

—Sou un home de talent, Papitu!

—Celebro, amics «Picarol» i «Tenu» que'm feu justícia! Emperò... estem somniant? Es veritat lo que veuen els nostres ulls? La *Mary-Focela*! *Mary* del meu cor! *Mary* de les meves entranyes! *Mary*... *Mary*... *Mary*... *chulona*! Què fas aquí?

—De cantinera!

—Cantinera del *tercio*?

—¡Resignación, paciencia, conformidad!

Hojas del árbol caídas
juguete del viento son,
en Barcelona me dieron queso
y en Madrid la *Extremaunción*.

—¿Y aquello de las 500 *posias* diarias?

—¡Ni un real, chico, ni un real! Pero ¿sabes que eres muy guasón? Después que entre tú y Rahola me dísteis la *puntilla*, aun te atreves a *parlamentar* con *menguis*. ¡Eres un *panoli* chico! Y si no fuera porque aquí en el *tercio* sólo pensamos en España y lo demás todo se olvida, hacía de ti *almóndigas*..

En aquest instant arriba el correu al campament. Quina alegria! Quina emoció!

En «Picarol» reb una carta del nostre «sanyò» López que li diu:

«Estic molt empipat amb vos perquè encara és l'hora que em teniu d'enviar per al diari un bon davant d'una *odalisca de rechupete*. De què us serveix passar-vos tants dies d'un *harem* a l'altre?»

I a mi també m'entreguen una perfumada missiva: és de una veineta meva, una nena més enlluernadora que la *mismísima Estre la de Oriente*, i per si això fos poc, més aixerida que un pèsol.

Tan *larga ausencia* la té, pobreta, molt preocupada i, està clar, es passa les hores pensant amb el seu «Tenu».

Veiam lo que'm diu la meva *dulce vecinita*:

«Tenu» de mi corazón:
¡no te fies de los moros!
¡Son peores que los toros
cuando meten el pitón!
Como sé que eres valiente
—¡nadie te gana en valor!—
pienso siempre con horror,
que al luchar contra esa gente,
te apunte un moro en la *ermilla*
y... pierdas la *calderilla*.

I emocionat davant de les paraules de la meva veineta i futura *marida*, m'agafa una basca i sort d'En «Picarol» que m'ofrena els seus amicals i generosos braços.

Mes, com *todo lo puede el amor o sea la pata de cabra*, faig un esforç suprem i li contesto:

No te aflijas Merceneta,
que si voy a Zeluán,
o me matan los *rifeyos*
o vuelvo de general.

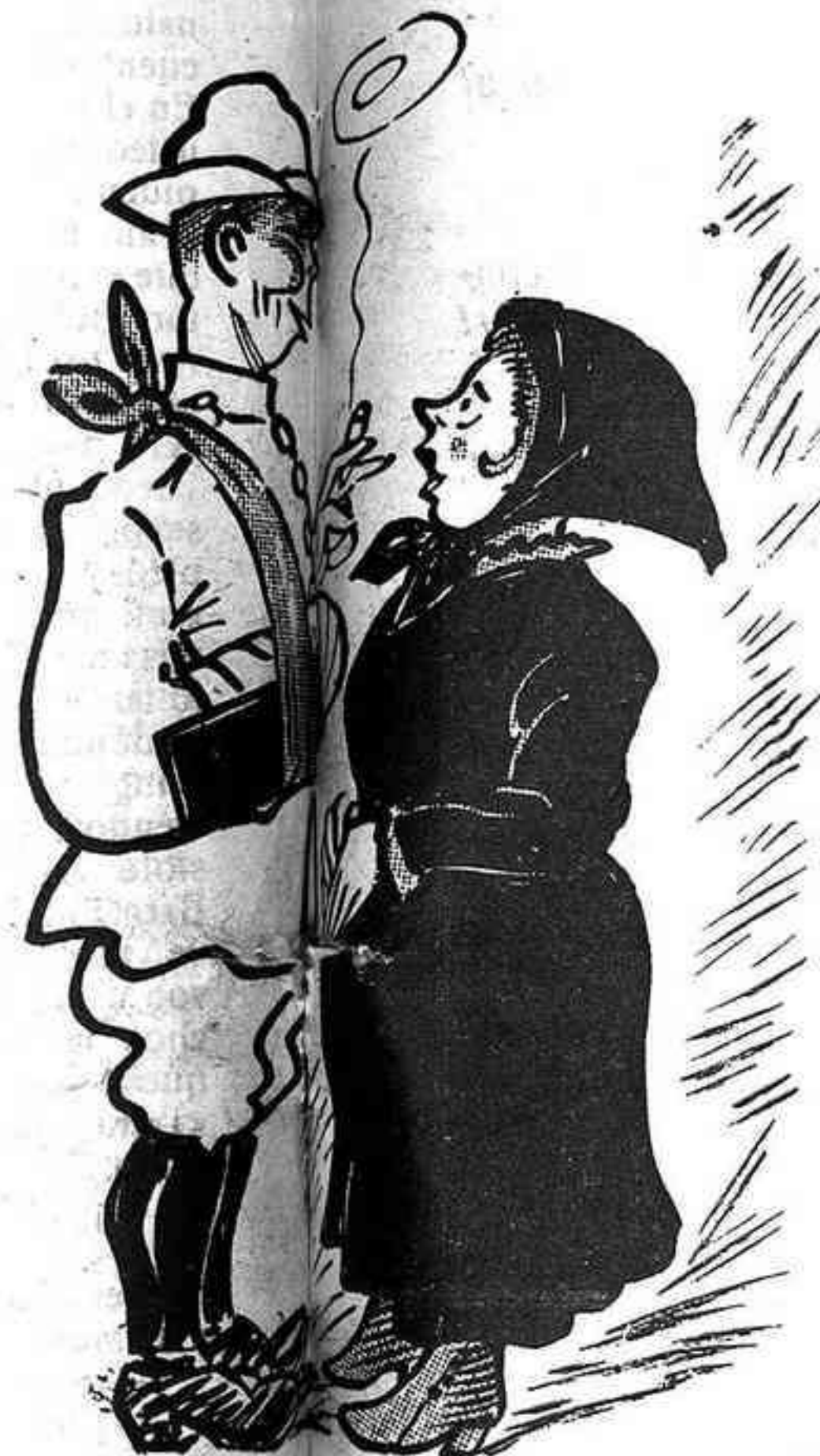
Però no, no fem de valent; agafem-ho per la part fluixa:

Reina de mi corazón:
es tanto lo que te quiero,
que si algún día me muero
a causa de algún chichón,
no te cases, mi lucero,
con ningún bravucón
de ese *tercio* extranjero...

TENU

—Hola, Subirana!... Què fcsu per allà a Vic?
—Fumuts!...

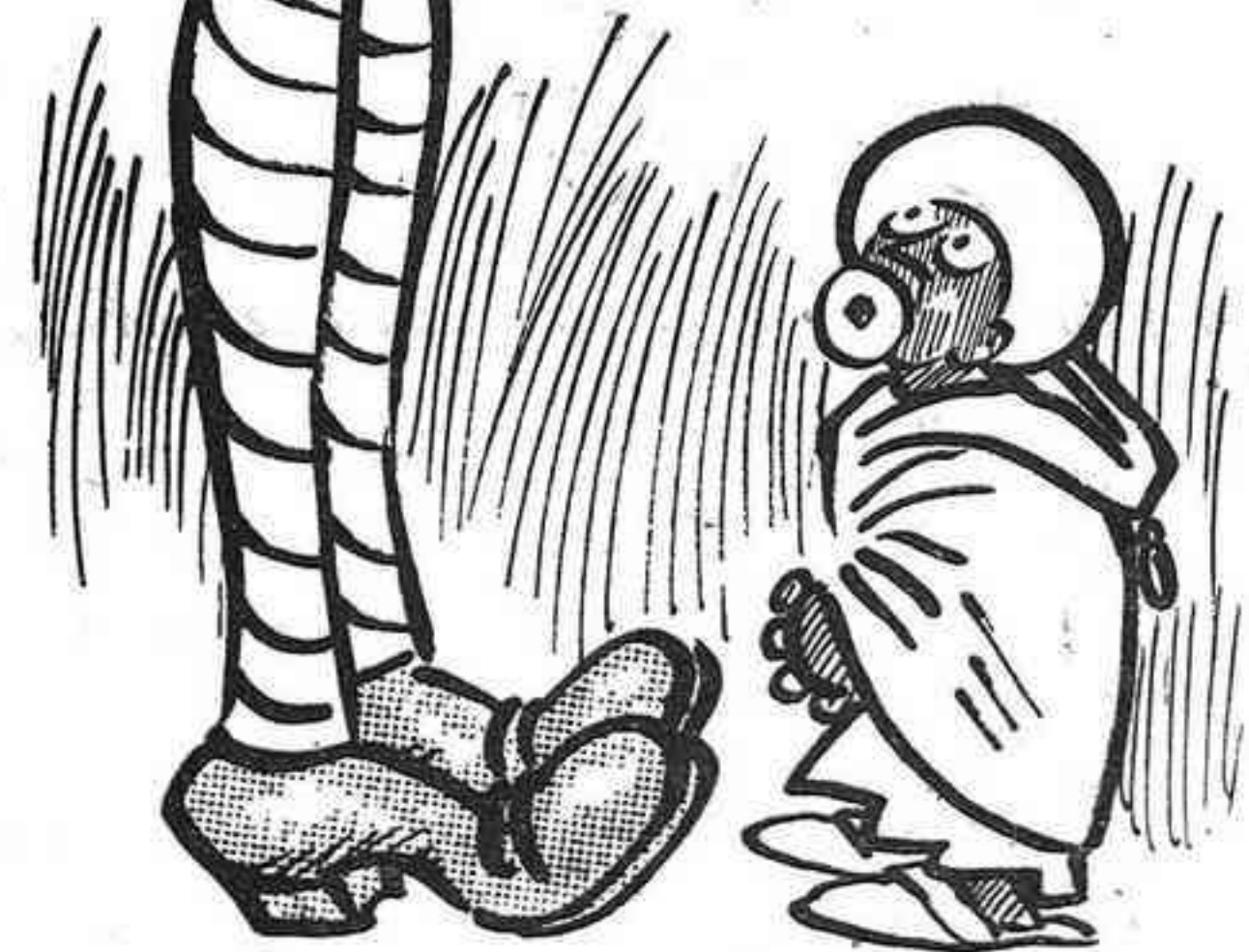

—I com heu obtingut tantes victòries?
—A cada tragos d'aigua: Ca va'l cantl
aqui, guanyava va'l cantl allà, també!...

VINCITOR

—Els espanyols en tot trobem Tabs, fins al Riff.

—Refega de moro, noi, què gran t'has fet!...

Farmaco-grimègia

—Hi han molt pocs farmacèutics—diuen els sindicalistes del Comitè processat pels tribunals i apadrinat per l'il·lustre Dr. Andreu, que és el Patriarca i el Matussalem de l'industrialisme professional.
—Còm pot ésser que hi hagin pocs farmacèutics, si hi ha una farmàcia a cada cantonada?
—Veurà. Farmàcies de rètol, sí. Són les botigues dels apotecaris. D'apotecaris, en sobren. A Barcelona n'hi han 350. Figuri's el capital esbossat en aquesta classe d'establiments. Quants malalts es necessiten per a mantenir un senyor apotecari? Perquè haveu de saber que l'apotecari és un senyor, i si no viu com un senyor no és un bon apotecari. El senyor—ja se sap—és el que no treballa. Per ço, l'apotecari senyor, no despatxa receptes, ni escombra la botiga, ni sisquera porta el registre. Aques-

tes futeses són cosa dels auxiliars i dels aprenents. L'apotecari que's preocupa d'aitals feines, és un farmacèutic romàntic, que per sòrt de la classe són tan rars com les ermites de Sant Jordi.
—Ja hi caic. Pocs farmacèutics i molts apotecaris.
—Endavinat. Ara vostè tregui el compte. Per a mantenir com a senyors a 350 apotecaris amb llurs senyores apotecàries i la mainada que per elzar sol brotar de la llar senyorial, apunti quants malalts fan falta a Barcelona. Botiga, pis, contribució, el cafè del senyor, el teatre de la senyora, el cine de les senyorettes, el col·legi dels nois... compti al menys unes trenta pessetes diàries; a pesseta de benefici per quiscuna recepta i a recepta per malalt... compti: fan falta deu mil malalts permanents, que a raó de deu dies de malaltia per any, fan 36 torns de malalts a l'any, o siguin 360,000. Gràcies que el tifus de les aigües, l'anti-higiene dels casers, l'aire infectat de tallers i botigues, són fàbriques de producció contínua de malal-

ties. Sense ells, què fóra dels 350 senyors apotecaris?...
—Però parlava dels pocs farmacèutics...
—No corri. Ja hi som. Es el cas que el públic, en el servei dels malalts, no cerca a l'apotecari més senyor, sinó al farmacèutic més sol·lícit del client. Aquesta mala costum del públic ha fet que molts apotecaris romanguin sense parròquia, contemplant al mirall sa bella persona, i que els farmacèutics s'emportin les pessetes... Comprèn?
—De bo.
—I... ja està dit: el farmacèutic vé a ésser el lladre de l'apotecari, i és lògic que els apotecaris es sindiquin i facin partides per a conquistar per la força lo que perden per poc seny: les pessetes de les receptes.
—I això, còm pensen lograr-ho?
—Senzillament. Els apotecaris són molts i els altres són pocs. Per a desposseir-los de la parròquia, els fan tancar la farmàcia la meitat de l'any, i en canvi se la reparteixen entre ells per torn rigorós. Avui tu, demà jo...

SERENATA FUTURISTA

—Bella nineta surt al balcó que aquí t'espera ton aimadó.

Així l'apotecari tindrà la meitat de la clientela del farmacèutic...

—Vol dir que és qüestió de pessetes? I el Dr. Andreu què hi dirà?

—El Dr. Andreu s'emporta la garbellada. Ell queda constituït dipositari i magatzemista únic i exclusiu de la ciutat. Li ha concedit el títol el Col·legi.

—I això no té apariències d'acaparador?

—Això ho diran al govern els altres majoristes.

—Realment són pocs els farmacèutics—el sindicat tenia raó—i molts els apotecaris.

—Els uns fan les medicines i els altres les cobren.

COTXERIES

De res es deuen haver fet més reglaments al món que reglaments per als cotxers, i de res hi deu haver hagut tanta anarquia.

A l'Argentina, anys enrera, n'havien fet un que l'article primer deia textualment:

«El cotxer no tindrà mal raó.»

I així i tot, el tal cotxer, per mitjà del crit, de la dis-

cusió, de la controvèrsia i paciència de l'impacient carretejat, acabava per fer la seva, burlant-se dels sants i de qui els vetlla.

Ahir, an aquí a Aranjuez, em va passar un fet que ofegeix un nou incident a la llista dels fets d'aquest gremi.

Prenem un cotxe per una carrera, que cada dia ens costava deu rals, i d'em al cotxer: «Al cementiri!»

Així que hi som, anem per a pagar i el tal cotxer ens diu:

—Avui val sis pessetes.

—Per què sis pessetes?

—Per ésser el cementiri. El reglament diu que anar al cementiri, en lloc de deu rals val sis pessetes.

—Però si és més aprop...

—Encara que fos a tocar.

—Però a xò deu ésser quan se porta un mort—li contestem,—o quan se va en un dol, i jo no porto ni mort ni dol...

—Es inútil; és el reglament.

Revestits de la paciència que tenim la gent pacífica, anem a pagar, quan allavors ens diu:

—Vostè s'hi queda an el cementiri?

—Me penso que no—li dic aprensiu.

—Perquè si vol que'l torni a domicili, se'n farà sis pessetes més.

Al sentir això, estava tan cansat, el camí que havia de fer era tan llarg per a les meves cames, el reglament era tan estricte, el cotxer tan poca-vergonya, jo tan feble i desenganyat, que quasi vaig estar per dir:

—Peis trenta o quaranta anys de vida que'm poden quedar, mireu: em quedo.

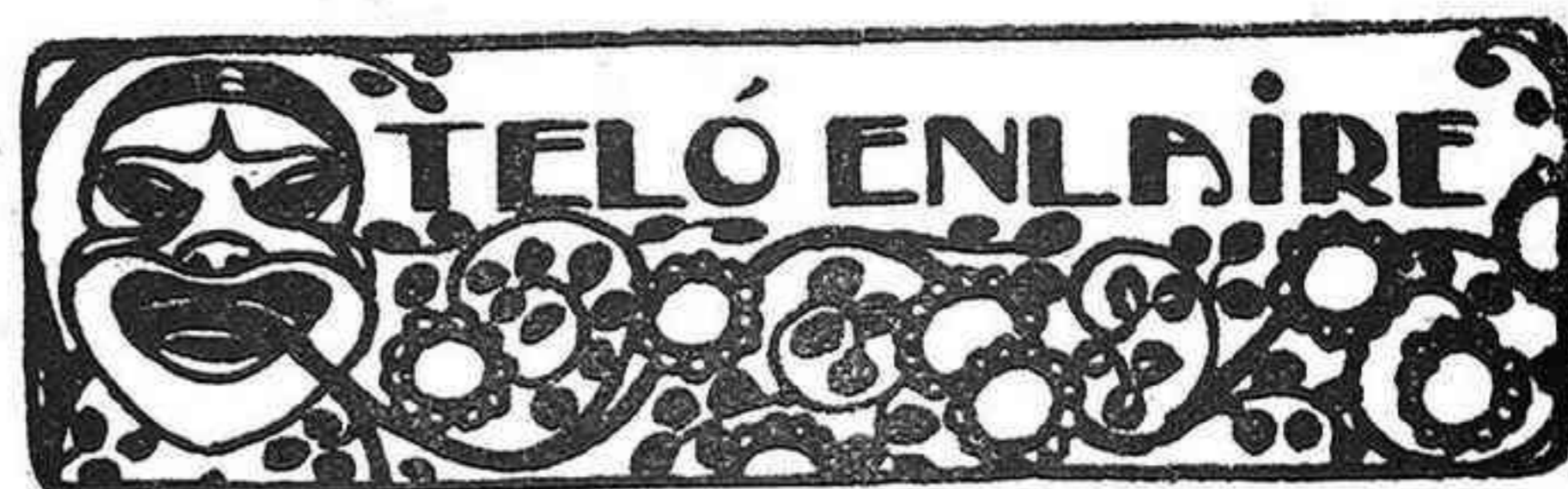
Però assentat allí en un pedriç varelg veure l'enterrament, que'm mirava ja com si fos cosa pròpia, com qui diu: «No't ve d'uns quants anys. Ara que hi ets, tan se val que't quedis», que vaig dir al cotxer:

—Aquí tens les sis pessetes.

I és que la reflexió em va fer pensar que la vida val més de sis pessetes.

XARAU

Aranjuez, octubre 1921.

ROMFA

No'ns queixarem per manca d'obres noves. Dues estrenes foren donades en la funció inaugural de la temporada.

El jardinet de l'amor, tres actes d'En Sagarra, és una comèdia a la manera goldoniana. Sense interessar massa, puix l'argument té escassa originalitat, s'escolten amb gust els tres actes de que consta l'obra. Els personatges, molt ben apuntats per cert, diuen coses belles en forma moderníssima, i això resulta sempre agradós a la parròquia. La musicalitat dels versos, versos no tan ripiosos com els d'En Pitarra, però igualment aixerrits i plens de figuretes i de pensaments i judicis excèntrics i plens de audàcia fan particularment amable aquesta comèdia, al nostre concepte, no la millor sinó la més assequible de les que'l vigorós poeta ha ofert al públic del «Romea».

S'hi distingiren les senyores Morera, Baró i Ortiz, i els

senyors Giménez, Montero i Grases. Aquest darrer, debutant, diu els versos bé i parla amb molta claretat. Quan maduri la mímica, podrem veure en ell una afalagadora esperança.

La Revista de Romea, d'En Montero, no tingué la sort d'altres revistes del mateix autor. El defecte consisteix en que els pocs números enginyosos que hi consten es troben curts i en que'ls dolents són llargs. No obstant cal confessar que'l diàleg té gràcia, que'l públic rigué tots els xistus, fins els més descabellats, i que al final de l'obra, quan apareix En Maragall en efígie al mig de l'escena, els aplaudiments anaren a dojo.

En Montero actor, fet un heroi.
La presentació, pobreta.

NOVEDADES

Per fi, després de tres o quatre ajornaments s'estrenà la sarçuela *Los leones de Castilla*. Es tracta d'un dramet de assumpte original en el que hi intervenen moros i cristians. El llibre té boniques situacions per a lluiment del compositor. Aquest s'hi ha distingit bastant, sobre tot en dos números que's repeteixen cada nit: el de l'auba i el de la «bayadera» que... resulta bastant sensual.

La partitura realment és lo millor de l'obra, per això creiem que s'aguantarà filarmònicament.

Execució i presentació, notables.
El senyor Lluís Antón, cantant, una fera.

PRINCIPAL-PALACE

Demà, dissabte, torna a obrir les portes el primer dels nostres «music-halls».

Gran funció inaugural amb el debut d'una gran compa-

nyia de varietés. Novetats estrangeres de gran fama. *Cantao-ras*, *bailaoras* i excèntrics de tota mena.

Es reproduirà la famosa revista *Choter al Palace!*... en la que hi pendran part les tan anomenades Aimée, Stewens i Minty.

—Per a primers de novembre s'anuncia l'estrena d'una nova revista: *Zig-Zag*.

GOYA

Després d'estrenar amb èxit *El maniquí*, un arranjament vodevillesc no mancat de gràcia, s'ha acomiatat la companyia d'En García Ortega.

—Demà, dissabte, debut de la genial artista catalana Marguerida Xirgu, amb la novel·la escènica d'En Benavente *La noche del sábado*.

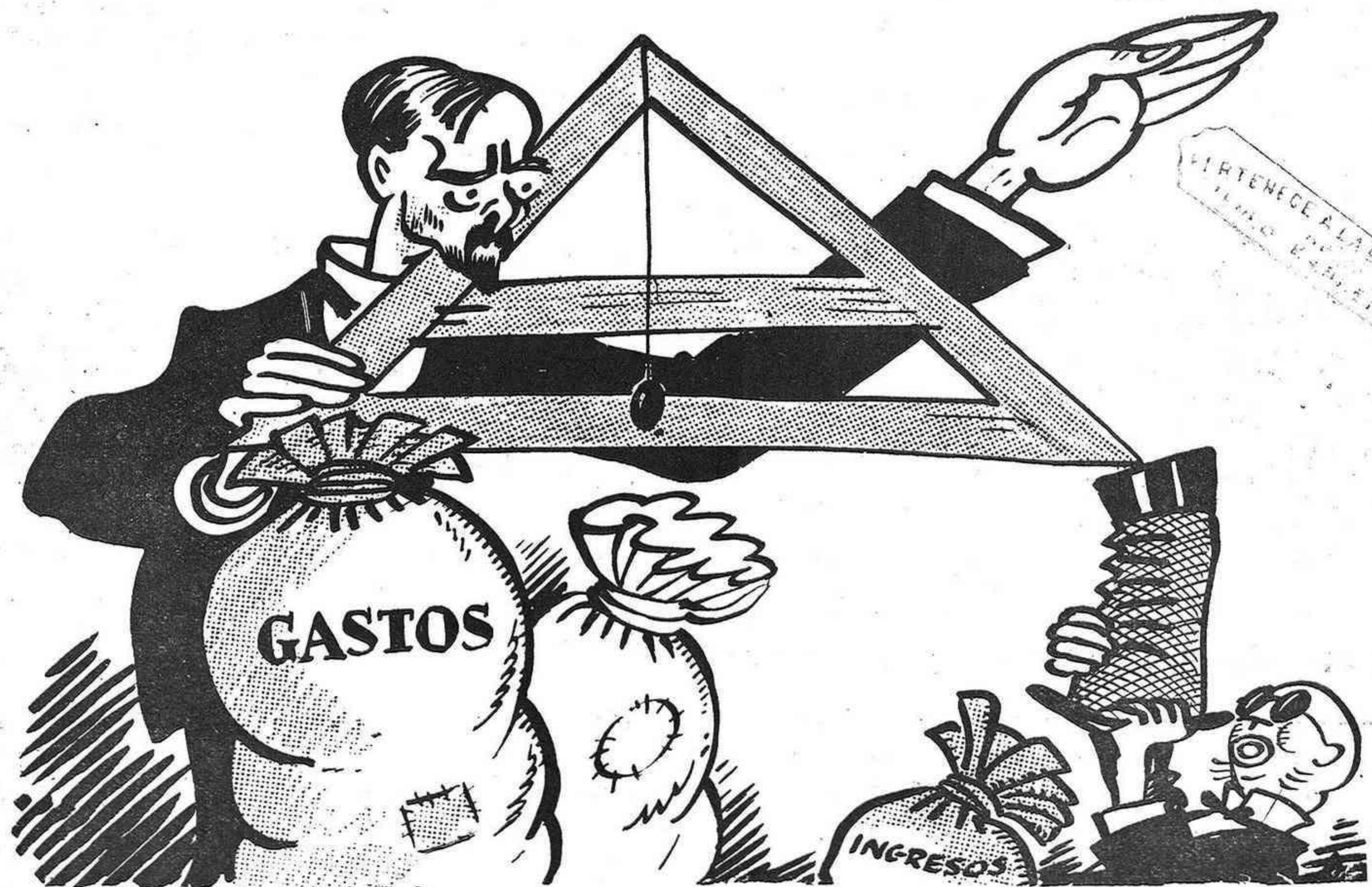
I dimarts vinent tindrà lloc la primera estrena: *Carmen* arranjament escènic dels nostres confreres Vilaregut i Monaner.

MUSIQUERIES

Dimarts d'aquesta setmana, tingué lloc al «Palau» el primer concert de la Sèrie III per la ja famosa «Orquestra Pau Casals».

El programa era interessantíssim i a la crida acudí un públic nombrós i entusiasta. Entre altres composicions que ja els hi conexíem, i molt ventajosament, els professors d'En Casals executaren d'una manera justa i acabadíssima la *Setena simfonia*, de Beethoven; Preludi de *Tristán* i *Mort de Isolda*; i «Concert» de Haendel.

Agradà extraordinàriament, en la segona part del concert, la formidable *Obertura de Otello*, d'En Dvorac; i fou cele-

NIVELLACIO DE PRESSUPOSTOS

—Prepari's, senyor Esteve, que'l doblegaré com als altres.

EL PAISATGISTA I EL PAGÈS

—Són molt plagues vostès, els pintors.
—I això, Tòfol?... Per què?
—Perquè posem muntanyes als quadres, per a estalviar-se de pintar el que hi ha al darrera.

bradíssima l'execució de les dances d'En Ravel *Le tambour de Couperin*, obra exquisida, plena de motius originals i de audàcies harmòniques que el gran director sapigué posar de relleu amb sa admirable batufa.

Al finalitzar-se el concert, En Pau Casals fou ovacionat.

— Diumenge al matí, al «Eldorado», feu la seva presentació la «Escola Choral de Terrassa». Els simpàtics choristes foren aplaudidíssims en l'interpretació del selecte programa, admirable per tots conceptes. El mestre Pecamins, órigint, molt bé. La *Sardana de la Pàtria*, un èxit.

En la darrera part els tarrassencs i els graciencs entusiasmaron al auditori amb *La Marsellesa*.

En resum, una gran festa.

Aquest número ha passat per la censura

ELS DEPORTS

PENYA RHIN

Gran Cursa Internacional.—El diumenge és el dia senyalat per a celebrar aqueixa cursa que tant entusiasme ha despertat entre l'element deportiu de Catalunya, i a fe que, donades les energies i l'entusiasme que regna, és d'esperar que a Vilafranca el diumenge hi haurà una generació enorme per a veure com correran aquests «petits coixes», que donaran la sensació de l'altura que estem en lo que pertoca a l'automobilisme.

Els corredors han portat un ferm entrenament, i els organitzadors no han planyut cap esforç per a que aquest dia no hi manqui res: llotges, tribunes, servei de restaurant, trens especials... demanin; tot s'ha arreglat a mida de que tothom surti satisfet d'aqueixa manifestació deportiva que'ns obrirà pas en el «món sportiu».

Així, doncs, jo crec que'l diumenge ningú mancarà a dita cursa, ja que serà una «cosa» veritablement sensacional i un ple triomf per als simpàtics «penyistes» que amb tan anhel han portat a cap aquesta prova que donarà la sensació d'una força molt enlluernadora als ulls dels organitzadors de les grans proves de Brescia i Maus, de fama mundial.

Així, doncs, diumenge tothom cap a Vilafranca. No se'n repenediran.

FOOT-BALL

Espanya guanya a Bèlgica.—De gros èxit es pot dir que va ésser el passat diumenge, puix en Sant Mamés (Bilbao), la selecció espanyola guanyà a la belga per dos «goals» a zero.

Vàrem rebre aquest telegrama: «Partido morro-cotudo. Zamora y Alcántara, en hombros. Multitud ebria; los belgas eclipsados ante poderoso juego de los nuestros. Somos unos «asos». La alegría nos embarga, caray!»

Nosaltres felicitem a dits jugadors pel bon nom que han deixat al foot-ball català.

BOXA

Segueixen les vetllades de la «Bohemia» amb èxit sorprenent, ja que cada dimarts hi va més públic, per a veure els «colossals» combats que s'hi fan i que acaben sempre amb forts aplaudiments.

Es de elogiar la tasca que porten a cap En Larruy, Esmandia, Pons i Pouli que, sense cap mena d'interès donen al públic lo millor que's pot fer dintre del boxeig en els actuals moments.

Així no és d'estranyar que cada dimarts s'ompli la «Bohemia».

NOLUS

SELLOS OSSAM

Para la curación radical y en pocos días de la BLENORRAGIA (purgación) y toda clase de infecciones en las Vías Urinarias por rebeldes y crónicas que sean, calmando a las primeras tomas, por su acción anestésica, toda clase de dolencias e irritaciones producidas por la uretritis.

DE VENTA: J. Viladot, Rambla Cataluña, 36; Salus, Fontanella, 7; Dr. Perelló, Rambla del Centro, 37; y en las principales Farmacias y Centros de Específicos

Preparados por el Dr. J. MIRET, Plaza Comercial, 9, Farmacia

Xerrameques artístiques

LA CALOR I L'ART - UNA EXPOSICIÓ

Es veu ben clarament que la calor és una gran enemiga de l'Art, o al menys de les exposicions artístiques. Som ja al mes d'octubre i encara no havem pogut veure una sola cullita estiuenca de pintures i escultures, i això que sabem que n'hi ha hagut de força abundoses; per què? Perquè la calor apreta com en plena canícula i els artistes s'arroncen. Els artistes saben que és la fresca qui empeny cap a Barcelona el senyoriu que compra quadros i estàtues, i ells que són uns *frescos*, esperen estoi cament l'arribada de la seva protectora, doncs saben que a més tardar, té de trobar-se aquí a mitjans de mes.

Ço fa que a cà n Parés s'hi vegi encara aquella barreja de coloraines que fa mal d'ulls, aquella exposició de passa-temps que resulta un poti-poti de primera, presidit per l'Excm. Sr. Don Severià, governador civil de la província, mapat per En Marqués, pare, amb un posat de bonhomia que desdiu del seu cognom tan acreditat.

Mes l'exposició de cà n Parés es troba ja a les seves darreries; demà dissabte, el dia més agradós pels obrers tindrà de fer lloc a una altra, composta d'obres d'un jove, debutant que diu que porta molta empena; també a les «Galeries Laietanes» hi haurà obertura de curs, vull dir d'Exposició de pintures, així com al Teatre Romea, on

s'exhibirà En Camil Blanes amb un grapat de dibuixos i pintures, per a que tinguin amb què entretenir-se els quins no'ls hi agrada la comèdia que facin. Del «Refectorium», «La Basílica», «El Camarín», «La Rectoria» i demés cataus artístics quin nom fa fortor de llàntia, no'n sabem res, és a dir, de «La Rectoria», sí; que s'hi celebra cada *juerga* amb xicotes *models*, que fa tremolar l'hemisferi, motiu pel qual hi ha, en anar-hi, una veritable *exposició*.

*
**

I a propòsit d'hemisferis. Els nostres astrònoms es veu que són més valents que'ls nostres artistes. Ells no han necessitat que amainés la calor per a inaugurar la seva *exposició celestial* al «Palau de la Fira de Mostres» del Parc, abans magatzem infecte d'infelices pintures i escultures *repudlades* per la Junta de Museus.

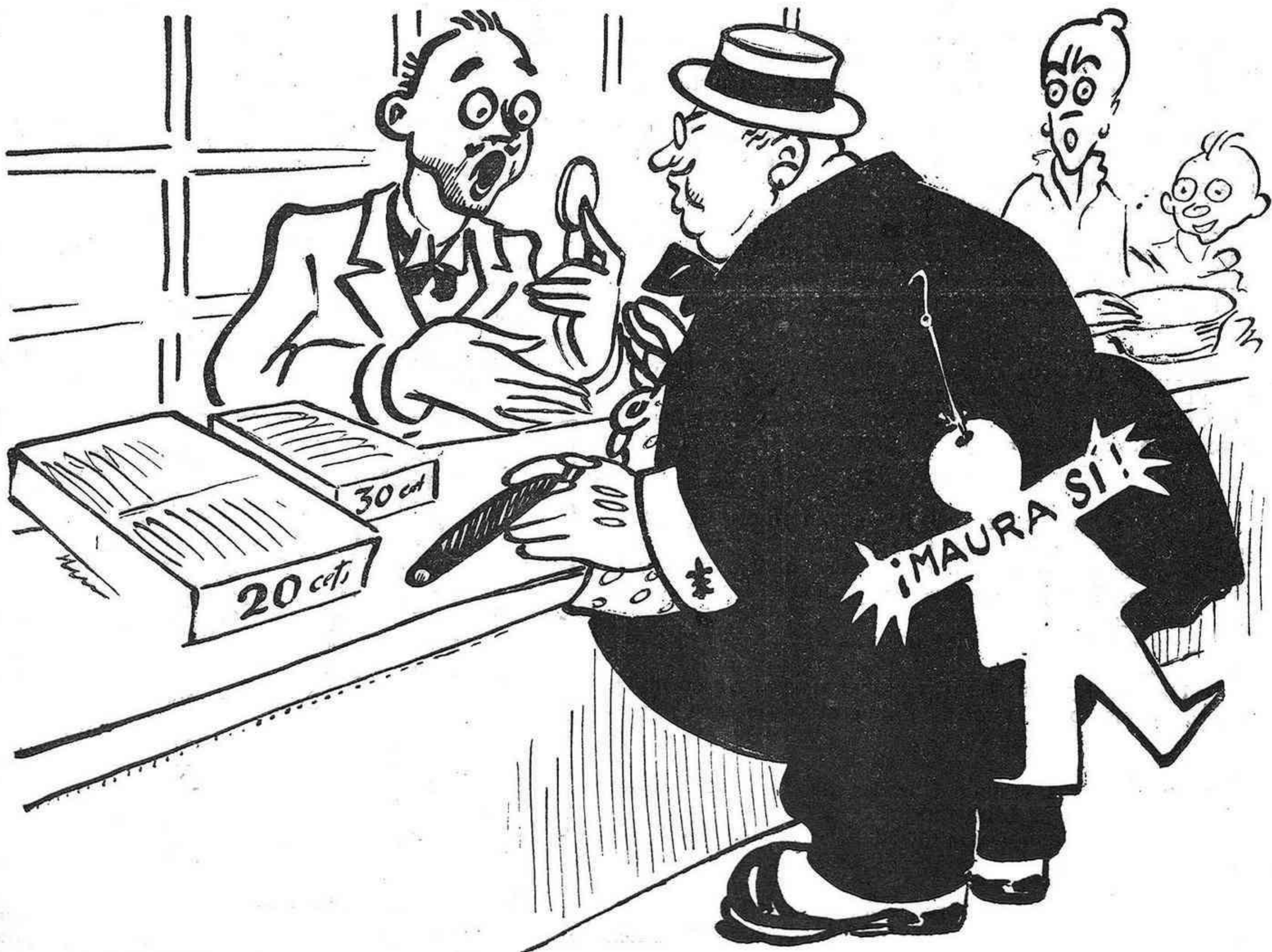
Un bon amic nostre que s'enyorava de contemplar les grans teles allí reunides, en veure oberta la porta del desaparegut «Museu de Reproduccions», va entrar hi tot cofoi, topant distretament amb un magnífic mapa de les protuberàncies llunars.

—I ara, què és això? —pregunta al vigilant de la sala.

—Una dona o bé un formatge?

—Diuen que és la lluna, senyor.

—La lluna... la lluna... La deu haver pintada algún cubista! —C. ARBÓ

MONEDA DIFICULTOSA

—I ara!... però què té aquest duro?
—No'l vui... Es de la República.

ESQUELLOTS

A Vic, l'altre dia, amb motiu de la festa dels «Orfeons» el públic va demanar que's cantessin *Els Segadors*.

Però és el cas que a determinats elements forasters no'ls degué plaure massa l'execució del nostre himne, i en forma destemplada i heròica intentaren acallar les veus dels orfeonistes.

Censura

A Llinàs del Vallès s'hi ha descobert un escorxadore clandestí.

Desenterraven bous i vaques.. i gallines amb sabates, i ases morts de malaltia, i després venien la carn trinxada a Barcelona.

Fieu-vos dels innocents industrials camperols.

Qualsevol menja vianda de fóra!

Ja mai més tindrem fe en aquells lleterets escandalosos que's llegeixen en determinats «colmados»: *Excelente butifarra de payés*.

Uix!... «pa'l gato!».

Tenim l'immensa satisfacció de comunicar als nostres llegidors que estan molt avançats els treballs preparatoris del nostre ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA per a 1922.

Enguany l'ALMANAC DE L'ESQUELLA serà molt millorat, tant pel que toca als seus texts i il·lustració com pel que's refereix a la presentació del volum.

Preguem als estimats col·laboradors que per oblit nostre o per no saber-ne la dreça, no hagin rebut invitació especial, se serveixin enviar-nos els originals amb destí a l'ALMANAC tot lo abans possible.

I mercès per endavant.

En Xavier Gambús, regidor de la nostra ciutat i apreciable client de la casa, ha tingut la finesa de enviar-nos «sis bons triplicats», per a repartir entre persones necessitades, cosa que havem complert ja ben gustosos.

Res menys que quinze anys feia que el dipòsit de les aigües del Parc estava espatllat i no funcionava.

Ara l'han acabat d'adobar i per aital «fausto motivo» la Gran Cascata i els jocs d'aigua dels jardins de l'ex Ciutadela tornaran a engegar-se.

I és clar, tot badocant els sortidors, fins als més pagesos se'ls acudirà:

—Hagués sigut qüestió de fer rajar xampany, en comptes d'aigua, ja els nostres regidors s'haurien donat més pressa!

De 250 mostres de llet analitzades pel Laboratori Municipal, 98 han resultat adulterades.

Això vol dir que quasi la meitat dels nostres lleters són amics de l'adulteri.

Bon profit els faci.

Mentre durin aqueixes circumstàncies contra les quals no hi pot ni tot un general Anido, nosaltres, en comptes de llet, beurem horxata de xufra.

Havem llegit, amb la natural satisfacció, puix es tracta de un falaguer complement a la nostra iniciativa:

«La comissió organitzadora de l'*Aplec de la Sardana* acordà en sa darrera reunió convocar per al pròxim dilluns, dia 17, a les deu de la nit i en el estatge del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, a totes les entitats sardanistes de la ciutat per a tractar de l'erecció del monument a la memoria del gloriós mestre Pep Ventura.

»Les entitats de fora de Barcelona que simpatitzin amb l'iniciativa podran enviar representació o adherir-se.»

Ja veuen que això va com una seda.

I és tal l'entusiasme regnant no sols entre els sardanistes, sinó en tots els elements nacionalistes, que pot dir-se que el monument al popular compositor serà un fet molt aviat.

En el *Circulo de los Clodoaldos*, de la Plaça de Catalunya, s'hi donà l'altra tarda una notable conferència sobre una arna blanca acabada de inventar.

Naturalment, després de la part teòrica, vingué la sessió pràctica.

I començaren els cops de sabre «a diestro y siniestro».

I és clar.. la gran «guillada», naturalment.

Qualsevol espera el *sablazo*, per sang heròica que se senti a les venes!...

La setmana passada morí a Barceloua el brillant periodista, director de *La Publicidad*, En Romà Jori.

Fou un excel·lent cronista que tractava els assumptes polítics internacionals i la crítica literària i artística d'una manera vibrant i sensata al mateix temps.

Anys endarrera col·laborà incidentalment en el nostre setmanari.

D. E. P.

En commemoració del famós concert Bach donat al Palau de la Musica, els nostres filarmònics dilettanti i professionals organitzen un homenatge al mestre Millet.

—Per un concert!—diran alguns repatanis que en tot troben pèls.

Sí, senyors; per un concert.

I ben merescuda que's té aqueixa glòria el director de l'«Orfeo».

En un país on se fan homenatges cada dia a regidors, autors de tants «desconcerts», just és que's faci un dia la justícia d'homenatjar al qui fou ànima de la més colossal de les sessions musicals que s'han donat a Barcelona.

DENTRO DE POCOS DIAS SE PONDRÁ A LA VENTA

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica
para 1922

Agricultura, Sport, Medicina, Biografía, Astronomía, Monumentos, Cocina y Economía Doméstica, Toros, Arte y Teatro, Literatura, Religión, Curiosidades científicas, Comunicaciones, Inventos, Geografía, Navegación, Pintura, Socialismo, Variedad, Exposiciones, Dramas sensacionales, Filología, Aviación, Alimentación, Historia, etc., etc.

Insertará además trabajos ilustrados correspondientes a temas tan interesantes como **Habitaciones económicas (casas baratas), Autos miniatura, Centenario de Napoleón, La batalla de Austerlitz, El teatro en la Antigüedad, Joyas de arquitectura**

EL AÑO EN LA MANO para 1922, va ilustrado con gran número de fotograbados impresos sobre magnífico papel clareado para que las ilustraciones sean fiel reproducción del original.

PRECIOS: { Edición económica: Pesetas 1'50
Edición encuadernada: " 2'00

EN PREPARACIÓ

Historia Popular de Catalunya

per **RAFEL MARQUINA** - Pròleg de **GABRIEL ALOMAR**

Apareixerà l'obra completa, tots quatre volums a la vegada, puix la pràctica ens ha demostrat que el sistema d'«entregues» o quaderns publicats periòdicament, resulta un inconvenient i un enuig per al llegidor que, després de pagar-la a la llarga a més alt preu, es veu obligat a esperar mesos i mesos la totalitat de l'obra i per tant sense poder-se'n servir. En aquesta mena d'obres d'estudi i consulta el llegidor vol saber lo que compra, i per això no hi ha com veure i examinar l'obra sencera.

4 toms de 14 × 22, de més de 300 planes:

Pessetes 30; Relligats, 40

NOTA.—Des de la setmana que vé tindrem a disposició del públic el Butlletí de subscripció per la adquisició de l'obra amb un descompte de 15 per 100 al que suscrivim dit Butlletí.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además 30 cèntims per a certificat. Als corresponais se'ls otorguen rebaixes.

MOROS DEL RIFF

—Kamerade... i fins a una altra!